

Олена МОРОЗ,
кандидат філософських наук

В РЕЖИМІ ТВОРЧОГО ПОШУКУ

Наукова творчість — процес невпинний. А тому науковий пошук ні шансів, ні часу на перепочинок не дає, бо зупинка призведе до застою, до втрати темпів й актуальності наукових ідей. Справжній науковець розуміє ризик зупинки і завжди перебуває у полоні "комплексу Одиссея" — постійно здійснює свою одісею відомими і незвіданими маршрутами безмежного наукового простору.

До таких науковців, безперечно, належить доктор історичних наук Ірина Скакальська: вона кожного навчального року, кожного семестру і мало не кожного місяця видає нову наукову продукцію, матеріалізуючи її в аналітичні статті для різноманітних наукових видань і часописів, у виступи на конференціях, симпозіумах, круглих столах, у конкретну практичну участь в науковому, культурно-освітньому і громадсько-політичному житті як регіонального, так і всеукраїнського масштабу.

Як підтвердження цьому, повідомляємо, що за час літньої відпустки науковець Ірина Скакальська брала участь у двох наукових конференціях й опублікувала наукове дослідження в "Нарисах з історії адвокатури України".

На Міжнародній науковій конференції "Перша світова війна на Волині", що відбувалася на місці висвітлюваних подій (на Півночі Волинської області), наш науковець виступила з доповіддю "Перша світова війна: історична пам'ять (за спогадами генерала, солдата)". Її виступ прозвучав на засіданні секції "Історіографія та джерела дослідження Першої світової війни". Серед 22 інших тематичних наукових розвідок, представлених на секції, особливо цікавою для нас була тема "Тернопіль часів Першої світової війни у документах Тернопільського обласного краєзнавчого музею", яку розкрив директор цієї установи Степан Костюк.

На цій конференції наш фахівець мала змогу ознайомитись із підходом директора Інституту українознавства НАН України ім.Івана Крип'якевича, доктора історичних наук, професора Миколи Литвина до оцінки діяльності українського і польського політикуму у період відродження національних державностей в умовах світової війни. Ця проблема належить до кола основних наукових інтересів Ірини Скакальської як дослідника процесів становлення і зміцнення української національної еліти

та зростання її впливу на формування української державності. Як представника Кременеччини, її зацікавили виступи науковців Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки Івана Рудянина і Тетяни Яцечко-Блаженко, котрі запропонували наукові повідомлення "Кременець і Кременецький повіт у період Першої світової війни", та директора Рівненського обласного краєзнавчого музею Олександра Булиги "Почаївський монастир у часи Першої світової війни".

Оригінальною за змістом і складом учасників була науково-практична конференція "Лицарство в Україні: історія та сучасний контекст", проведена у древньому Вишнівці — місті легендарного українського козацького лицаря Дмитра Вишневецького (Байди). Науковий форум мав чітку мотивацію: рішенням Тернопільської облдержадміністрації 2016 рік оголошено роком Дмитра Вишневецького-Байди. Оригінальність конференції полягала не тільки в її тематиці (важко знайти ще якийсь науковий форум, де б науковці вели розмову про лицарство як основну і важливу рису чоловічого характеру і поведінки), а й у складі доповідачів: із 21 виступаючого було 16 жінок і лише 5 чоловіків. Серед жінок-науковців, знавців сутності лицарства як високої морально-духовної якості чоловіка, проявів лицарства у минулому та його сучасної специфіки була доктор історичних наук Ірина Скакальська, яка виступила з доповіддю "Витоки українського лицарства: погляд крізь призму сучасності на діяльність та боротьбу у пограниччі князя Дмитра Вишневецького". Вже за назвою, а тим більше за змістом, виступ нашого науковця був програмним для конференції, повністю відповідав задуму її організаторів і тематичній спрямованості. Доповідач акцентувала на тому, що в час загострення проблеми морально-етичних цінностей молоді, проблем релігійності та героїчності, гендерних проблем особливо актуальним є пропагування та формування лицарських рис характеру. Виховання лицарства, патріотизму вимагає історичного підґрунтя. Саме у цьому плані цінним є звернення

до постаті Дмитра Вишневецького як засновника козацтва — носія національного лицарського духу, високих моральних чеснот, насамперед героїзму і патріотизму.

Національна асоціація адвокатів України НАН України, Інститут українознавства НАН України ім. Івана Крип'якевича

опублікували другий випуск серії "Нариси з історії адвокатури України" під назвою "Адвокатура України: забуте і невідоме", який складається з двох тематичних частин: загальної історії адвокатури й адвокатської біографістики.

У передмові до видання зазначається, що саме адвокатська біографістика на даний час активно розвивається завдяки дослідницьким зусиллям групи науковців України, котрі діють у рамках Проекту "Історія адвокатури України". До цієї групи віднесена доктор історичних наук Ірина Скакальська, яка дослідила і представила матеріали про професійну і громадсько-політичну діяльність адвоката і судді Бориса Козубського. Свій науковий інтерес наш фахівець аргументує тим, що в період національно-духовного

оздоровлення суспільства та формування нового покоління національної еліти особливо актуальним виступає вивчення та використання досвіду інтелектуалів минулих часів, в тому числі і представників адвокатської корпорації, які не лише займалися юридичною практикою, а й мали чітку громадянську позицію і вели активну громадсько-політичну діяльність.

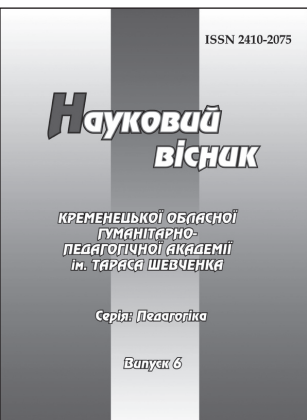
У дослідженні Ірини Скакальської проаналізовано різні аспекти життєтворчості Бориса Козубського — яскравого представника інтелігенції м.Кременця як важливого культурного осередку Волині.

Дослідницькі інтереси нашого науковця збагачуються новими тематичними сферами, а напруга наукового пошуку зростає в міру застосування інноваційного методологічного інструментарію.

НАУКОВИЙ ВІСНИК: ВИПУСК ШОСТИЙ

Видавничий центр академії опублікував шостий випуск "Наукового вісника КОГПА ім. Тараса Шевченка. Серія Педагогіка". Загальну редакцію видання здійснили ректор академії, професор А.М.Ломакович і проректор з наукової роботи, професор В.Є.Бенера. В шести традиційних розділах 20 авторів пропонують власне бачення 15 різновекторних проблем.

"Вісник", що належить до фахових видань України, розпочинається статтею доктора педагогічних наук В.Є.Бенери "Концептуальні засади теорії і практики самостійної роботи студентів в історії вищої школи України", поміщеної в розділі "Загальна педагогіка та історія педагогіки". На основі визначених організаційно-педагогічних передумов, аналізу законодавчого забезпечення становлення самостійної роботи студентів у вищих закладах освіти України другої половини XIX — початку XXI ст. автор обґрунтувала процес її розвитку як закономірну послідовну зміну в теоретичному визначенні, практичній реалізації, структурних і змістових трансформаціях відповідно до виокремлених основних етапів.

У цьому ж розділі опублікована стаття доктора історичних наук І.Б.Скакальської "Релігійна православна освіта в Кременецькому повіті у міжвоєнний період XX століття", де розвиток релігійної освіти Кременеччини 20-х — 30-х років минулого століття проаналізовано в контексті тогочасних суспільно-політичних і педагогічних передумов. Зміст і особливості релігійної освіти розкрито на основі аналізу конкретних прикладів функціонування Духовної православної семінарії в Кременці. Автор охарактеризувала просвітницьку та наукову діяльність окремих представників волинського духовенства, обґрунтувала важливу роль релігійної освіти в культурному житті українського народу.

Тему просвітництва і науки, освіти і виховання продовжує здобувач Тернопільського НЕУ І.Б.Швалюк у дослідженні "Діяльність науково-освітніх товариств, створених Іосифом Сліпим". В роботі здійснено аналіз діяльності науково-освітніх інституцій, організованих з ініціативи митрополита Іосифа Сліпого, окреслено їх внесок у розвиток і популяризацію богословської і світської науки.

Розділ "Вища освіта" відкривається проблемною статтею старшого наукового співробітника Інституту вищої освіти НАПН України, доцента М.А.Дебич "Інтернаціоналізація вищої освіти в глобалізованому світі: тенденції та виклики". Автор називає основні чинники, які впливають на розвиток вищої освіти в сучасних умовах: нові інформаційні та комунікаційні технології, міжнародна мобільність, функціонування

суспільства знань, ринкова економіка і лібералізація торгівлі, комерціалізація освітніх послуг, зростання рівня приватних інвестицій з паралельним зниженням державної фінансової підтримки освіти тощо. Виявлено тенденції інтернаціоналізації освіти (регіоналізація, комерціалізація, диверсифікація, віртуалізація) та її основні виклики (якість освіти, визнання дипломів, фінансування, "відтік мізків").

До конкретних проблем вищої освіти звертається доцент І.А.Онищук у матеріалі "До проблеми формування готовності майбутніх вихователів ДНЗ до розвитку творчого самовизначення підростаючої особистості". Науковець обґрунтовує важливість формування у старших дошкільників прагнення та здатності об'єктивувати своє "Я", проявляти активність в їхній творчості. Для цього автор вважає необхідним створення сприятливих умов для вияву дитиною дошкільного віку своїх сутнісних сил, особливо у формуванні цілісної картини світу.

Кандидати педагогічних наук Т.А.Рожко-Павлишин і М.П.Олексюк аналізують процес "Формування особистості конкурентоспроможного педагога в сучасних умовах", що вважають одним із найважливіших завдань нинішнього ВНЗ, виконання якого вимагає формування соціально і професійно значущих ціннісних орієнтацій в системі навчально-виховної роботи вищого закладу освіти, актуалізації і розвитку професійно-особистісних проблем студентів у самореалізації, діяльності, комунікації.

Науковці Вінницького ДПУ ім. Михайла Коцюбинського І.С.Шатковська та В.М.Фрицюк висвітлюють тему "Самоактуалізація майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки", в якій демаркують поняття "самореалізація" і "самоактуалізація", розкривають особливості вивчення мистецьких дисциплін і професійної діяльності вчителя музичного мистецтва, акцентують на основних принципах музичного виховання (активності засвоєння знань, відповідності змісту і методів навчання, єдності техніко-виконавського та художньо-творчого розвитку, поетапно прогресивного навчання).

Докторант НПУ ім. М.П.Драгоманова М.С.Курач і старший викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти О.П.Ємець розкривають "Процесуально-діяльнісний компонент моделі художньо-практичної підготовки учителів технологій". У статті, якою розпочинається розділ "Теорія навчання", обґрунтовується актуальність процесу педагогічного моделювання методичної системи формування у студентів художньо-проектних знань та умінь.

Доценти Н.В.Бабій і О.А.Фурман та їх колега А.М.Костюченко досліджують значення й особливості "Використання інтернет-сервісів у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів". Вони стверджують, що метою запровадження інтернет-сервісів у навчальний процес є формування в учнів навиків візуалізації навчального матеріалу, їх зацікавлення вивченням даного предмета, а також проведення нестандартних уроків, розроблених за допомогою сучасних інтернет-технологій. Їх стаття містить багатий і різноплановий ілюстративний матеріал.

Важливі проблемні питання висвітлюють автори розділу "Теорія виховання". Доцент Харківської державної академії культури Н.О.Максимовська розкриває тему "Розвиток соціальної творчості студентської молоді: анімаційний підхід". Такий підхід автор розглядає як механізм мотивування соціальної суб'єктивності студентської молоді та просоціальний каталізатор позитивних дій у соціальному просторі, а також акцентує на важливості формування соціальних взаємин нової якості у соціально-виховному просторі вищого навчального закладу, що дозволяє вирішувати соціальні проблеми власними силами.

Доцент кафедри педагогіки та психології Н.В.Приймас пропонує дослідження "Етнопедагогіка творчості Уласа Самчука як джерело реалізації завдань національно-патріотичного виховання". Автор аналізує засади української етнопедагогіки у творах відомого прозаїка, зосереджує увагу на відображенні ним національного фольклору, народних традицій, звичаїв та обрядів, трудової діяльності, в яких розкриваються основні риси українського національного менталітету.

Науковець Рівненського МЕГУ ім. акад. С.Дем'янука О.А.Хом як здійснює "Ретроспективний огляд проблеми виховання естетичного смаку в системі науково-культурологічного пізнання". Дослідник приходить до висновку, що розвинутий естетичний смак активізує здатність людини узагальнювати естетичне, емоційне та буденно-раціональне, співвідносити їх зі смаками свого часу і захищати людину від усього фальшивого, поєднує всі її сутнісні сили заради формування гармонії з буттям.

В розділі "За рубежем" публікується стаття аспірантки Інституту історії і міжнародних відносин Вармінсько-Мазурського Університету в Ольштині (Польща) Йоанни Шлічинської "Афіни Волинські VS XIX — виховання "панянок з доброго дому" на прикладі "Доброї господині" — Марії Дісльової", в якій описується зміст навчання і виховання дівчат на кращих європейських взірцях, що здійснювалося в Школі домашнього господарювання при Львівському жіночому ліцеї ім. Королеви Ядвіги наприкінці XIX — початку XX ст. Науковий співробітник Інституту вищої освіти НАПН України І.О.Яблочнікова характеризує "Особливості підготовки магістрів-фінансистів в Австрії". У статті розкрито сукупність організаційних аспектів, що стосуються забезпечення ефективної підготовки та успішного формування професійної компетентності магістрів фінансової сфери у ВНЗ центральноєвропейських країн. Публікацію підготовлено на основі навчальних матеріалів університетів Відня, Інсбрука, Лінца та інших міст Австрійської Республіки.

"Вісник" завершується розділом "Хроніка наукового життя", в якому вміщена стаття головного редактора газети "Замок" А.Л.Багнюка "XII науково-практична конференція "Актуальні проблеми сьогодення очима молоді", де зроблено аналіз роботи щорічної студентської науково-практичної конференції та дано загальний огляд 105 аналітичних розвідок і повідомлень студентів-науковців кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка і Кременецького педагогічного коледжу.